Υπόθεση C-145/03

Κληρονόμοι της Annette Keller

κατά

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) και Instituto Nacional de Gestión Sanitaria (Ingesa)

(αίτηση του Juzgado de lo Social nº 20 της Μαδρίτης
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κοινωνική ασφάλιση — Άρθρα 3 και 22 του κανονισμού 1408/71 — Άρθρο 22 του κανονισμού 574/72 — Νοσηλεία σε κράτος μέλος διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος — Αναγκαιότητα επείγουσας περιθάλψεως ζωτικής σημασίας — Μεταφορά του ασφαλισμένου σε νοσηλευτικό ίδρυμα τρίτης χώρας — Πεδίο εφαρμογής των εντύπων Ε 111 και Ε 112»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed της 13ης Ιανουαρίου 2005 I - 2534

Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 12ης Απριλίου 2005 . . . . . I - 2548

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Προδικαστικά ερωτήματα — Παραδεκτό — Ανάγκη παροχής στο Δικαστήριο επαρκών διευκρινίσεων σχετικά με το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο*

(Άρθρο 234 ΕΚ· Οργανισμός ΕΚ του Δικαστηρίου, άρθρο 23)

I - 2529

2. *Προδικαστικά ερωτήματα — Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου — Όρια — Αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή — Απόδειξη και εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς — Ανάγκη προδικαστικής παραπομπής και λυσιτέλεια των ανακυπτόντων ερωτημάτων — Εκτίμηση από το εθνικό δικαστήριο*

   (Άρθρο 234 ΕΚ)

3. *Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Κοινοτική ρύθμιση — Πεδίο εφαρμογής — Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που παρασχέθηκε εκτός του εδάφους της Κοινότητας — Κριτήριο εφαρμογής — Υπαγωγή του ασφαλισμένου σε καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους*

   (Κανονισμοί του Συμβουλίου 1408/71 και 574/72)

4. *Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Ασφάλιση ασθενείας — Εργαζόμενος διαμένων σε διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος — Χορήγηση από τον αρμόδιο φορέα του εντύπου Ε 111 ή του εντύπου Ε 112 — Υποχρεωτική αναγνώριση, πλην περιπτώσεων καταχρηστικής συμπεριφοράς, από τον αρμόδιο φορέα των διαπιστώσεων και αποφάσεων που έλαβαν οι ιατροί του φορέα του κράτους μέλους διαμονής όσον αφορά την επείγουσα περίθαλψη*

   (Κανονισμός 1408/71 του Συμβουλίου, άρθρο 22 § 1, στοιχ. α', περίπτ. i και στοιχ. γ', περίπτ. i)

5. *Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Ασφάλιση ασθενείας — Εργαζόμενος διαμένων σε διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος — Χορήγηση από τον αρμόδιο φορέα του εντύπου Ε 111 ή του εντύπου Ε 112 — Διαπιστώσεις των ιατρών του φορέα του κράτους μέλους διαμονής που θεμελιώνουν την ανάγκη θεραπείας σε άλλο κράτος — Δικαίωμα για παροχές σε είδος με επιβάρυνση του αρμοδίου φορέα — Προϋπόθεση — Υποχρέωση της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους διαμονής, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, να χορηγήσει τις εν λόγω παροχές στους ασφαλισμένους του*

   (Κανονισμός 1408/71 του Συμβουλίου, άρθρο 22 § 1, στοιχ. γ', περίπτ. i)

6. *Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Ασφάλιση ασθενείας — Εργαζόμενος διαμένων σε διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος — Χορήγηση από τον αρμόδιο φορέα του εντύπου Ε 111 ή του εντύπου Ε 112 — Διαπιστώσεις των ιατρών του φορέα του κράτους μέλους διαμονής που θεμελιώνουν την ανάγκη θεραπείας σε άλλο κράτος — Χρέωση των ιατρικών εξόδων — Κάλυψη από τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους διαμονής, σύμφωνα με τη νομοθετική του ρύθμιση, στη συνέχεια επιστροφή σε αυτόν από τον φορέα του αρμόδιου κράτους μέλους όσον αφορά την περίθαλψη που προβλέπεται από τη νομοθεσία του, ή, ελλείψει προβλέψεως, απόδοση κατ' ευθείαν στον ασφαλισμένο του — Λεπτομέρειες εφαρμογής*

   (Κανονισμός 1408/71 του Συμβουλίου, άρθρο 22 § 1, στοιχ. α', περίπτ. i και στοιχ. γ', περίπτ. i, και άρθρο 36)

1. Η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που να είναι χρήσιμη για το εθνικό δικαστήριο απαιτεί να καθορίζει το εθνικό δικαστήριο το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγεί τις πραγματικές καταστάσεις επί των οποίων στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά.

Οι πληροφορίες που παρέχονται με τις αποφάσεις περί παραπομπής πρέπει όχι μόνον να καθιστούν δυνατό στο Δικαστήριο να δίδει χρήσιμες απαντήσεις, αλλά και να παρέχουν στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς και στα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, τη δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου. Στο Δικαστήριο απόκειται να μεριμνά για τη διασφάλιση της δυνατότητας αυτής, λαμβανομένου υπόψη ότι, δυνάμει της προαναφερθείσας διατάξεως, μόνον οι αποφάσεις περί παραπομπής κοινοποιούνται στα ενδιαφερόμενα μέρη.

(βλ. σκέψεις 29-30)

2. Στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των επίδικων περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Ομοίως, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, καταρχήν, να απαντήσει.

(βλ. σκέψη 33)

3. Απλώς και μόνον το γεγονός ότι παρασχέθηκε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη εκτός του εδάφους της Κοινότητας δεν αρκεί για να τεθεί εκποδών η εφαρμογή των κανονισμών 1408/71 και 574/72, όπως έχουν τροποποιηθεί και ενημερωθεί από τον κανονισμό 2001/83, εφόσον το καθοριστικό κριτήριο για την εφαρμογή τους είναι η υπαγωγή του οικείου ασφαλισμένου στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους.

(βλ. σκέψη 38)

4. Το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, περίπτωση i, και στοιχείο γ΄, περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 574/72, όπως έχουν τροπο-

ποιηθεί και ενημερωθεί από τον κανονισμό 2001/83, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας που συναίνεσε, με τη χορήγηση του εντύπου Ε 111 ή του εντύπου Ε 112, στο να παρασχεθεί σε ασφαλισμένο του ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε κράτος διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος δεσμεύεται, υπό την επιφύλαξη υπάρξεως ενδεχόμενης καταχρηστικής συμπεριφοράς, από τις ιατρικές διαπιστώσεις σχετικά με την αναγκαιότητα επείγουσας περιθάλψεως λόγω κινδύνου της ζωής του, που παρέχεται κατά το χρονικό διάστημα ισχύος του εντύπου από ιατρούς που είναι συμβεβλημένοι με τον φορέα του κράτους μέλους παραμονής, καθώς και από την απόφαση που λαμβάνουν, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, οι ιατροί αυτοί, βάσει των εν λόγω διαπιστώσεων και των έως τότε γνώσεων της ιατρικής επιστήμης, να μεταφέρουν τον ενδιαφερόμενο σε άλλη χώρα, ακόμη και αν η χώρα αυτή δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο αρμόδιος φορέας δεν έχει δικαίωμα να απαιτήσει να επιστρέψει ο ενδιαφερόμενος στο αρμόδιο κράτος μέλος προκειμένου να υποβληθεί σε ιατρικό έλεγχο ούτε να τον υποβάλει σε έλεγχο στο κράτος μέλος διαμονής ούτε να εξαρτήσει από προηγούμενη δική του έγκριση τις διαπιστώσεις και τις αποφάσεις που αναφέρονται ανωτέρω.

(βλ. σκέψεις 50, 53-54, 56-57, 63, διατακτ. 1)

5. Εφόσον αποδειχθεί, κατά τη διάρκεια της θεραπευτικής αγωγής στην οποία υποβάλλεται ασφαλισμένος στο έδαφος κράτους μέλους διαφορετικού από το αρμόδιο, στο οποίο εγκρίθηκε από τον αρμόδιο φορέα η μετάβασή του για ιατρικούς σκοπούς, ότι η διαγνωσθείσα ασθένεια καθιστά αναγκαίο να ληφθούν άμεσα μέτρα περιθάλψεως λόγω κινδύνου της ζωής του, τα οποία οι ιατροί του φορέα του κράτους μέλους διαμονής εκτιμούν, λαμβανομένων υπόψη των έως τότε γνώσεων της ιατρικής επιστήμης, ότι μπορούν να παρασχεθούν μόνο σε ίδρυμα που βρίσκεται σε άλλο κράτος, το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', περίπτωση i', του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 574/72, όπως έχουν τροποποιηθεί και ενημερωθεί από τον κανονισμό 2001/83, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι το δικαίωμα του ασφαλισμένου να λάβει παροχές σε είδος για λογαριασμό του αρμόδιου φορέα υπόκειται στον όρο ότι, σύμφωνα με την εφαρμοστέα από τον φορέα του κράτους μέλους διαμονής νομοθεσία, ο τελευταίος υποχρεούται να παράσχει σε πρόσωπο που είναι ασφαλισμένο σε αυτόν τις παροχές σε είδος που αντιστοιχούν στην περίθαλψη αυτή.

(βλ. σκέψεις 60, 63, διατακτ. 1)

6. Στην περίπτωση που οι συμβεβλημένοι ιατροί του φορέα του κράτους μέλους διαμονής επέλεξαν, για λόγους κατεπείγοντος λόγω κινδύνου ζωής και σύμφωνα με τις μέχρι τότε γνώσεις της

ιατρικής επιστήμης, μεταφορά του ασφαλισμένου σε νοσηλευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο σε τρίτη χώρα, το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση i, και στοιχείο γ', περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71, όπως έχει τροποποιηθεί και ενημερωθεί από τον κανονισμό 2001/83, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται ότι, εφόσον ο φορέας του κράτους μέλους διαμονής δεν έχει σοβαρό λόγο αμφιβολίας για τη βασιμότητα αυτής της ιατρικής αποφάσεως, η περίθαλψη που παρασχέθηκε στο κράτος αυτό αναλαμβάνεται από τον φορέα του κράτους μέλους διαμονής σύμφωνα με την εφαρμοστέα από αυτό νομοθεσία, με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπαγόμενους στη νομοθεσία αυτή ασφαλισμένους. Όσον αφορά την περίθαλψη που περιλαμβάνεται στις παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους, στον φορέα του κράτους αυτού εναπόκειται στη συνέχεια να αναλάβει τη δαπάνη των παροχών που παρασχέθηκαν κατά τον τρόπο αυτό, αποδίδοντάς την στον φορέα του κράτους μέλους διαμονής με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71.

Εφόσον ο φορέας του κράτους μέλους διαμονής δεν ανέλαβε την περίθαλψη που παρασχέθηκε σε ίδρυμα ευρισκόμενο σε τρίτη χώρα, αλλά έχει αποδειχθεί ότι ο ενδιαφερόμενος είχε αυτό το δικαίωμα καλύψεως και η εν λόγω περίθαλψη περιλαμβάνεται στις παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους, στον αρμόδιο φορέα εναπόκειται να αποδώσει κατ' ευθείαν στο εν λόγω πρόσωπο ή στους δικαιοδόχους του τη δαπάνη της περιθάλψεως αυτής κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται επίπεδο καλύψεως ανάλογο με εκείνο που θα είχε αυτός αν είχαν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71.

(βλ. σκέψεις 67, 69-70, διατακτ. 2)